

## **TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2010 vp**

**Valtioneuvoston selvitys Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä**

*Suurelle valiokunnalle*

### **JOHDANTO**

#### ***Vireilletulo***

Suuri valiokunta on lähettänyt 21 päivänä touko-kuuta 2010 valtioneuvoston selvityksen Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä (E 31/2010 vp) ja 4 päivänä kesäkuuta 2010 asiaan liittyvän jatkokirjelmän 1. VM 03.06.2010 talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

#### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Ilkka Kajaste, valtiovarainministeriö
- johtaja Jaakko Kiander, Palkansaajien tutkimuslaitos PT
- tutkija Paavo Suni, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA.

### **VALTIONEUVOSTON SELVITYS JA JATKOKIRJELMÄ**

#### ***Ehdotus***

Komissio julkisti talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä koskevan tiedonantonsa 12.5.2010. Komission tiedonannossa talouspolitiikan koordinaation vahvistamiseksi on kolme pilaria. Suurin osa ehdotuksista koskee koko EU:ta, mutta artiklan 136 mukaisesti euroalueelle ehdotetaan vaativampaa lähestymistapaa. Komissio esittää väkäs- ja kasvusopimuksen noudattamisen vahvistamista ja seurannan laajentamista makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin. Tätä tarkoitusta varten komissio ehdottaa talouspolitiikan koordinaatioon eurooppalaista lukukautta (European Semester). Tiedonanto pohjustaa

myös periaatteita euroalueen kriisinhallintamekanismille.

Valtioneuvoston 1. jatkokirjelmässä annetaan tilannekatsaus Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Van Rompuyn työryhmän työstä. Komission tiedonanto on yksi työryhmän käsittelyssä olevista keskustelukysymyksistä. Työryhmässä keskustellaan mm. keskipitkän aikavälin tavoitteesta (MTO), kansallisista finanssipolitiikan kehikoista, velasta, sanktioista, makrotalouden seurannasta sekä eurooppalaisesta lukukaudesta. Työryhmä antaa kesäkuun Eurooppa-neuvostolle väliraportin työstään, joka on tarkoitus saada päätökseen lokakuun huippukokoukseen mennessä

## *Valtioneuvoston kanta*

### **E-kirjelmä 20.5.2010**

Valtioneuvosto pitää välttämättömänä talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä. Koordinaation tiivistäminen on nyt erityisen perusteltua, koska euroalueen maat ml. Suomi ovat sitoutuneet huomattaviin lainoihin ja takuisiin rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseksi.

Työryhmän tulee kokoontua tiiviisti, jotta työryhmän työn tulokset ovat käytettävissä nopeasti, jo ennen alkuperäistä määräaikaa vuoden loppuun mennessä. Samanaikaisesti työryhmän työskennellessä on käytettävä jo olemassa olevia talouspolitiikan koordinaatiovälineitä.

Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti tulisi tutkia mahdollisuudet olemassa olevien säännösten tiukentamiseen Lissabonin sopimuksen puiteissa. Valtioneuvosto ei kuitenkaan sulje pois perustamissopimuksen muutoksia, jos ne ovat välttämättömiä unionin talouspolitiikan koordinaation parantamiseksi.

Työryhmän työn tulee kattaa kaikki EU-maat, ei pelkästään euroalue, vaikka on luonnollista, että yhteisen valuutan vakaus edellyttää tiukempaa talouspolitiikan koordinointia.

Vakaus- ja kasvusopimuksen vahvistamisen osalta valtioneuvosto tukee velka- ja kestävyysongelmien, joista markkinat ovat olleet erityisen huolestuneita, nostamista keskeisempään asemaan. Koordinaation tulisi myös kohdistua laajemmin makrotaloudellisiin tasapainotomuuksiin, kuten komissio ehdottaa. Sekä julkisen talouden että makrovakauden osalta mahdollisiin poikkeamiin ja häiriöihin on pystyttävä reagoimaan ajoissa ennen kuin ongelmat ehtivät kasaantua, mikä edellyttää, että myös sanktiojärjestelmää ollaan valmiita kehittämään. Komission ehdotukset eurooppalaisesta lukukaudesta (European Semester) parantaisivat myös mahdollisuuksia reagoida aikaisessa vaiheessa ongelmatilanteiden kehittymiseen.

### **1. jatkokirjelmä 3.6.2010**

*Keskipitkän aikavälin tavoite (MTO).* Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että keskipitkän aikavälin tavoitteelle asetetaan enemmän painoa, mikä voisi tarkoittaa ennaltaehkäisevien sanktioiden käyttöä myös tapauksissa, joissa MTO puuttuu tai toimet sen tavoittamiseksi ovat riittämättömiä.

*Kansalliset finanssipolitiikan kehikot.* Julkisen talouden tavoitteiden saavuttamista edistäisi se, että kaikki jäsenvaltiot omaksuvat finanssi- ja talouspolitiikassaan pidemmän aikavälin tavoitteenasettelun ja tätä tukevan, sitovan politiikka-kehikon. Kansallisista monivuotisista budjettikehikoista tulisi tehdä sitovia, jotta ne ohjaisivat kestävyyttä tukevaa finanssipolitiikkaa ja mahdollistaisivat julkisen talouden tehokkaan seurannan. Kansalliset budjettikehikot tulisi harmonisoida siten, että ne sisältävät riittävästi informaatiota keskipitkän aikavälin toimista sekä tulo- että menopuolella ja pitkän aikavälin kestävyyttä parantavista rakenneuudistuksista.

*Velka.* Valtioneuvosto tukee velka- ja kestävyysongelmien, joista markkinat ovat olleet erityisen huolestuneita, nostamista keskeisempään asemaan. Komission ehdotukset vastaavat pitkälle valtioneuvoston tavoitteita, joskin velkakriteerin rinnalle tulisi tuoda selkeämmin pitkän aikavälin kestävyuden vahvistaminen. Tähän tulisi pyrkiä sekä keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamisen että kestävyyttä tukevien rakenteellisten uudistusten kautta.

*Sanktiot.* Sekä julkisen talouden että makrovakauden osalta mahdollisiin poikkeamiin ja häiriöihin on pystyttävä reagoimaan ajoissa ennen kuin ongelmat ehtivät kasaantua, mikä edellyttää, että myös sanktiojärjestelmää ollaan valmiita kehittämään. Lisäksi talouspolitiikan koordinaation tavoitteiden saavuttamista tulisi jouduttaa käyttämällä sanktioita. Periaatteena tulisi olla sanktioiden automaattisuus asetettuihin kriteereihin nähden.

Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan vaikuttavuuden parantamiseksi saate-

taan tarvita uusia instrumentteja (esim. korolliset talletukset), minkä lisäksi tulisi vahvistaa linkkiä liiallisen alijäämän prosessin ja koheesiorahoituksen välillä ja laajentaa tätä linkkiä myös muille EU-budjettia koskeville alueille. Van Rompuyn työryhmän olisi perusteltua tutkia vähintään mahdollisuutta koheesioasetuksen sanktiopykälän laajentamiseen koskemaan kaikkia alue- ja rakennetukia. Poliittikatavoitteiden ja -suositusten noudattamista voitaisiin parantaa syventämällä linkkiä EU-rahoituksen kanssa.

Sanktioiden osalta tarvitaan selkeä hierarkia. Ensimmäisenä olisivat taloudelliset sanktiot liittyen edellä mainittuihin korollisiin talletuksiin ja linkkiin EU-budjetin määrärahoihin. Toiseksi, jäsenmaille, jotka eivät seuraa yhteisiä poliittikasuosituksia ja linjauksia, voitaisiin antaa institutionaalisia sanktioita, kuten äänivallan menetys. Ja kolmanneksi, jäsenmaille, jotka vaarantavat talous- ja rahaliiton sujuvan toiminnan, tulisi poliittinen sanktio, kun niiden olisi noudatettava erittäin tiukkaa sopeutusohjelmaa budjetinsa tasapainottamiseksi.

Periaatteena tulisi olla, että ensin otetaan käyttöön jo olemassa olevat sanktiomahdollisuudet. Tämän jälkeen kehitetään uusia sanktioita nykyisen perustamissopimuksen puitteissa ja kolmanneksi tutkitaan sellaiset mahdollisuudet, jotka vaativat perustamissopimuksen muutoksen.

Valtioneuvoston positiopaperissa ehdotetaan, että koheesioasetuksen (1084/06) ehdollisuuskriteeri sisällytetään myös rakennerahastojen yleisasetukseen (1083/99) sen laajuuden ja painoarvon lisäämiseksi. Muutos yleisasetukseen voitaisiin tehdä kohtuullisen nopeasti, alle vuodessa, eikä tarvitsisi odottaa seuraavan rahoituskehyskauden neuvottelujen tuloksia.

Rakennerahastojen yleisasetuksen artiklan 106 mukaan neuvosto tarkastelee yleisasetusta viimeistään joulukuuhun 2013 mennessä aiemman perustamissopimuksen artiklan 161 proseduurin mukaisesti. Aiempi 161 artikla on Lisabonin sopimuksessa nyt artikla 177, ja sen mukaan rakennerahastojen yleisasetusta voidaan muuttaa tavallisessa lainsäätämisyksityksessä

eikä vaadita jäsenmaiden yksimielisyyttä, kuten ennen vuotta 2007.

Valtioneuvoston positiopaperissa nostetaan esille myös vaihtoehtoinen ajatus keskeytettyjen varojen lopullisen käytöstä poistamisen sijaan varojen siirrosta Euroopan keskuspankille tai muuhun paikkaan, josta varat voitaisiin käyttää vakuutena jäsenvaltion tulevien lainatarpeiden kattamisen helpottamiseksi. Tämä pienentäisi muille jäsenvaltioille aiheutuvaa painetta, jos yleinen euroalueen takausjärjestelmä, kuten EFSF (European Financial Stability Facility), on edelleen voimassa. Tällöin olisi luotu selvä linkki rikkomuksen (liiallinen alijäämä) ja siitä seuraavien toimenpiteiden (rakennerahaston varojen siirto toiseen tarkoitukseen) välille, ja koko järjestely muuttaisi luonnettaan enemmänkin vahinkojen pienentämiseksi puhtaiden sanktioiden sijaan. Olisi myös huomionarvoista, että tässä lähestymistavassa varat hyödyttäisivät edelleen kyseistä jäsenmaata sen (uudelleen)rahoittaessa velkojaan. Kyse on vaihtoehdosta, jonka harkitseminen tulisi kyseeseen lähinnä siinä tapauksessa, jos osa jäsenmaista ei voi hyväksyä kaikkien rakennerahastovarojen lopullista peruuttamista sanktiona.

Lisäksi tulisi pohtia ehdollisuuskriteerin sisällyttämistä koheesiovarojen lisäksi myös muihin EU-budjetin osiin. Näiden osalta on selviä epäilyksiä. Maataloustukien saajien eli maanviljelijöiden ei tulisi maksaa jäsenmaiden hallitusten virheistä, jolloin heidän menetyksensä tulisi jollain tavalla korvata kansallisista budjeteista. Kansallisten budjettien korvaavat maksut olisivat puolestaan puhtaita sanktioita jäsenmaille aiheuttaessaan suoraan vastaavan lisäpaineen niiden julkiselle taloudelle.

Koheesiopolitiikan ja maatalouden lisäksi maksatusten keskeytykset liittyen EU-budjetin muihin osiin olisivat taloudellisesti paljon pienemmässä mittakaavassa ja esimerkiksi T&K-varojen keskeyttämistä olisi vaikea oikeuttaa niiden Euroopan tason hyötyihin nähden. Kuitenkin, ehdollisuuden selvittämisen jatkaminen muihin EU-budjetin osiin olisi perusteltua huomioiden niistä mahdollisesti saatava suuri poliittinen hyöty.

*Makrotalouden seuranta.* Koordinaation tulisi myös kohdistua laajemmin makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin, kuten komissio ehdottaa. Makrotasapainottomuuksien ja kilpailukyvyn seurannan tulisi olla sääntöihin perustuvaa ja julkista, jolloin myös markkinatoimijoiden ja suuren yleisön olisi mahdollista havaita kestä-mätön kehitys ajoissa. Yleisesti ottaen markki-naperusteiset sanktiot ja insentiivit tukevat tehokkaasti EU:n talouspolitiikan koordinaatiota.

Seurannan tulisi sisältää myös rahoitusvakau-den tiivis monitorointi ja kohotettu valmius toi-menpiteiden aloittamiseen ja koordinoitiin rahoitusvakauden turvaamiseksi EU-tasolla ECOFIN-päätelmien 18.5.2010 mukaisesti ot-taan huomioon eri viranomaistahojen välinen työnjako ja neuvoston valmisteluvastuu rahoitusvakauksen kysymyksissä EU-tasolla sekä perus-tettava uusi EU:n rahoitusvalvontajärjestely. Seurannan ja siihen liittyvän talouspolitiikan koordinaation tulisi olla oikea-aikaista, jotta se mahdollistaisi varhaisen puuttumisen ongelmiin siten, että rakenneongelmat ja -vääristymät tai riskit eivät pääsisi kumuloitumaan vakautta ja kasvua haittaavalla tavalla. Tässä tarkoituksessa olisi enemmän huomiota kiinnitettävä myös markkinoiden toimivuuden tehostamiseen.

EU 2020 -strategia pyrkii parantamaan kas-vua ja kilpailukykyä. Sen puitteissa annetut suositukset eivät kuitenkaan ole tehokkaita, ellei käytössä ole kannustimia (EU-budjetista tulevia varoja) ja rangaistuksia. Makrotaloudellisen ja rakennepolitiikan koordinaatiota tuleekin vahvistaa ottamalla käyttöön koheesio- ja rakenne-rahastoja hyödyntävät sanktiomekanismit. Sanktioita tulisi kuitenkin käyttää vain sellaisen kehi-tyksen ja politiikan osalta, johon hallitus pystyy vaikuttamaan.

*Eurooppalainen lukukausi.* Komission ehdotuk-set eurooppalaisesta lukukaudesta (European Semester) parantaisivat myös mahdollisuuksia reagoida aikaisessa vaiheessa ongelmatilanteiden kehittymiseen. Komission esitys seuranta-menettelyjen ajoittamisesta siten, että unionin ja euroalueen tasolla voitaisiin ajoissa vaikuttaa kansallisiin valmisteluihin, ei sido eikä rajoita

kansallista budjettisuvereniteettia, mutta tehos-taa monenkeskistä valvontaa ja yhteisen intres-sin huomioon ottamista kansallisessa politiikas-sa.

Valtioneuvosto tukee sitä, että komissio tarkastelee kansallisten budjettien lähtökohtia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Samoin valtioneuvosto tukee neuvostossa tehtävää työtä budjettipolitiikkojen koordinoimiseksi. Keskei-sintä on tarkastella sitä, onko budjettipolitiikka linjassa keskipitkän ja pitkän aikavälin si-toumusten kanssa, jotta varmistetaan pitkän aikavälin kestävyys ja se, että epäsuotuisa kehi-tyssuunta velkaantumisessa voidaan kääntää.

*Verokoordinaatio.* Valtioneuvoston positiopa-perissa otetaan lisäksi esille verokoordinaatio. Parantamalla budjettipolitiikkojen koordinaatio-ta, ml. verotus, jäsenvaltiot pystyvät välttämään negatiivisia rajat ylittäviä vaikutuksia ja maksimoimaan politiikkasynenergiat EU:n ja euro-alueen sisällä. Verokoordinaatiossa tavoitteena tulisi olla pragmaattinen lähestymistapa, joka mahdollistaa jäsenvaltioiden liikkumisen sa-maan suuntaan ja haitallisen verokilpailun vält-tämisen. Julkisia alijäämiä tulee leikata. Tulo-puolella veronkorotukset ja uudet verot (esim. vihreät verot, hiilivero, pankkivero) ovat vaikut-tavia vain, jos verokilpailua sisämarkkinoilla voidaan välttää. Tämä ei tarkoita lisää EU-toimi-valtaa verotuksessa tai yhteistä veropolitiikkaa kaikille. Manchesterissä 2005 saavutettu sopi-mus polttoaineveroista on hyvä esimerkki toimi-vasta lähestymistavasta.

Mario Montin 9.5.2010 julkistamassa sisä-markkinastrategiaraportissa tehdyt ehdotukset mm. veroesteiden poistamisesta yhteismarkki-noilla, e-laskutuksen sääntöjen modernisoinnista, rajojen ylittämistä koskevien huojennusten päivittämisestä, kaksinkertaisen verotuksen sito-van kiistojen selvittelyjärjestelmän käyttöön-otosta, säästödirektiivin uudelleentarkastelusta, yhteisöveron veropohjan määrittelemisestä, yri-tysverotuksen käytäntösääntöjen työryhmän työn eteenpäin menosta, ALV-sääntöjen uudis-tamisesta sisämarkkinoita edistävästi, ympäris-töverotuksen kehittamisestä veropolitiikan ko-

konaisuudessa sekä niiden vaikutuksesta kasvuun ja työllisyyteen muodostavat hyvän pohjan keskustelulle ja jatkotyölle tästä aiheesta.

Poliittisesti merkittävin osa tästä työstä voitaisiin tehdä Van Rompuyn työryhmässä, mutta

olisi myös selkeä tarve erilliselle veropolitiikan korkean tason työryhmälle, kuten Montin raportissa ehdotetaan.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Sekä komission tiedonannossa että Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan työryhmässä on nostettu esille keskeisiä EU:n talouskoordinaation kehittämiskohteita. Van Rompuyn työryhmässä on jo edetty vakaussopimukseen ja makrovalvontaan liittyvien kysymysten osalta. Muutosesitykset syventäisivät merkittävästi sekä talouspoliittista että sitä laajempaa makrotalouden koordinaatiota ja loisivat sanktioiden avulla uskottavuutta EU:n talouden vakaudelle. Valiokunta katsoo, että uskottavuuden luomisen keskeisiä edellytyksiä ovat järjestelmän läpinäkyvyys sekä keinot tehokkaasti ja mahdollisimman varhain puuttua viitteisiin vakausongelmiin.

Mahdollisimman automaattiset sanktiot ovat tarpeen, sillä nykyisten ongelmien taustalla ei niinkään ole sääntöjen puute, vaan halu noudattaa näitä sääntöjä. Esimerkiksi vakaus- ja kasvusopimus sisältää selkeät säännöt liiallisten alijäämien välttämiseksi.

Ehdotetuilla toimilla paikataan markkinapuutteita. Toimivilla markkinoilla riskiluokituksen ja korkoinstrumentin pitäisi reagoida talouden epätasapainoon jo hyvissä ajoin ja ohjata sekä julkisen että yksityissektorin toimia. Rahoitusmarkkinoiden ongelmat ovat osoittaneet, ettei markkinakontrolli toimi riittävän varhaisessa vaiheessa. Kreikan talousongelmien laukaisema rahoitusmarkkinoiden uusi turbulenssi toi konkreettisesti esille, kuinka haavoittuvainen koko EU-alue on rahoitusmarkkinoiden menettäessä uskonsa joidenkin yksittäisten jäsenmaiden talouksien vakauteen.

Pyrkimys tehostaa talouspolitiikan koordinaatiota liittyy välillisesti Kreikan kriisiin, sen tukitoimiin ja valmistelussa olevaan yhteensä

750 miljardin euron rahoitusmekanismiin. Tuki-toimet edellyttävät jatkossa merkittävästi suurempaa ehdollisuutta mm. sen vuoksi, ettei avunannon kieltosäännös (no bail-out) menettäisi uskottavuuttaan.

Esillä olevat uudistusehdotukset merkitsevät jatkoa jo Maastrichtin sopimuksen myötä alkaneelle talouspolitiikan koordinaation tiivistämiselle. Esitetyillä toimilla pyritään vahvistamaan erityisesti vakaussopimuksen ennaltaehkäisevää osaa. Talousvaliokunta katsoo, että pienenä ja markkinavoimien toimille alttiina kansantaloutena koordinaation tiivistämisestä voi arvioida koituvan Suomelle merkittävää hyötyä. On kuitenkin tarkoin harkittava, miten komission toimivalta tältä osin rajataan, jotta kansallista budjettisuvereniteettia ei kavenneta. Finanssipolitiikka on Suomessa tärkein instrumentti pyrittäessä tasoittamaan suhdannevaihteluja. Kuten valtioneuvostokin toteaa, kohteena tulee olla talouspolitiikan laajemmat kehysuunnitelmat ja talouden pidemmän aikavälin tasapaino, eivät arvovalinnat tai vuosittaiset budjetit. Valiokunta katsoo, että saadun alustavan selvityksen perusteella on jossain määrin vaikeaa arvioida, mitä konkreettisia muutoksia komission esitykset kehysvalmistelun osalta merkitsevät, sillä jäsenvaltiot ovat jo tähänkin asti toimittaneet komissiolle vakausohjelmiaan, joissa on raportoitu tulevista budjettilinjoista. Ottaen huomioon, että komission näkemyksillä tulee olemaan markkinoiden kannalta huomattava merkitys, on varmistettava, että komissiosta löytyy riittävä asiantuntemus 27:n talouksiltaan ja kilpailukyvyltään hyvin erilaisen jäsenmaan budjettikyhysten arviointiin ja suositusten tekoon. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tapaan tärkeä-

nä, että budjettikehysten koordinaatio kattaa kaikki unionin jäsenmaat.

Samoin tulisi harkita, että koordinaatiossa sovelletaan erilaisia tiukkuusasteita riippuen siitä, kuinka kaukana talouden vakaustavoitteista kyseinen jäsenmaa on. Olennaista on, että koordinaatio ja valvonta on etupainotteista. Kriisissä jo olevalle jäsenmaalle ei ole realistista asettaa taloudellisia pakotteita. Valtioneuvoston kirjelmässä tuodaan esille erilaisia ajatuksia kriisiytyneessä olevan jäsenmaan osallistumisesta talouden vakauttamiseen (kuten EU:n budjettirahoitukseen liittyen keskeytettyjen varojen siirto vakuudeksi esim. Euroopan keskuspankkiin ja korollisten talletusten käyttöönotto). Toisten jäsenmaiden taloudellista tukea jo saavan EU-maan osalta tulisi lisäksi selvittää reaalivakuuksiin liittyvää menettelyä, jossa vakuutena oleva varallisuus sijaitsee unionin jäsenmailta tukea saavan maan ulkopuolella tai jossa edellytetään, että tukea saava maa realisoi julkista omaisuuttaan (vastaavasti TaVL 7/2010 vp).

Eriyisesti euroalueen maiden talouskehitys on eriytynyt lähentymisen sijasta. Eroavaisuuksia on erityisesti ulkoisessa tasapainossa ja kilpailukyvyssä. Nykyisessä tilanteessa on vaikeaa soveltaa yhteistä rahapolitiikkaa siten, että se tukisi yhtäläisesti kaikkien euromaiden talouksia. Talouspolitiikan koordinaatioon liittyvillä uudistuksilla pyritään säilyttämään markkinoiden vakaus ja luomaan näin pohja EU-alueen talouden kehittämiseksi. Kilpailukyvyn lisääminen, rakenteelliset uudistukset ja näin mahdol-

listettava talouskasvu ja työllisyyden lisääminen edellyttävät kuitenkin lisätoimia. Valiokunta katsoo, että esillä olevat ehdotukset makrovaikauden valvonnasta ovat haasteellisia toteuttaa, mutta erittäin tarpeellisia. Makrovaikauden kehittymistä suunnitellaan seurattavan indikaattoreihin perustuvien tulostaulujen (scorebord) avulla. Tällä tarkoitetaan vastaavanlaisia tulostauluja, joita on ollut käytössä Lissabonin strategian täytäntöönpanossa ja OECD:n työssä. Valiokunta katsoo, että indikaattorit voivat toimia heräteinä ja osaltaan ohjata myös unionin muiden instrumenttien käyttöä. Kilpailukyvyn kannalta tärkein näistä on EU 2020 -strategia ja sen tehokas täytäntöönpano. Valiokunta suhtautuu myönteisesti myös Mario Montin hahmottelemaan sisämarkkinastrategiaan<sup>1</sup>, jonka osalta valtioneuvosto on kannassaan nostanut esille verokoordinaation vahvistamiseen liittyvät kehitysajatukset.

### Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin ja edellyttää, että eduskunta pidetään tarkoin informoituna työryhmän työn ja neuvottelujen edistymisestä.*

<sup>1</sup> "A new Strategy for Single Market — At the service of Europe's Economy and Society"

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                            |                                 |
|------|----------------------------|---------------------------------|
| pj.  | Jouko Skinnari /sd         | Eero Lehti /kok                 |
| vpj. | Antti Rantakangas /kesk    | Marjo Matikainen-Kallström /kok |
| jäs. | Hannu Hoskonen /kesk       | Sirpa Paatero /sd               |
|      | Anne Kalmari /kesk         | Oras Tynkkynen /vihr            |
|      | Matti Kangas /vas          | Markku Uusipaavalniemi /kesk    |
|      | Toimi Kankaanniemi /kd     | Ulla-Maj Wideroos /r            |
|      | Miapetra Kumpula-Natri /sd | vjäs. Sampsa Kataja /kok        |
|      | Jouko Laxell /kok          | Anne-Mari Virolainen /kok.      |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi.

## ERIÄVÄ MIELIPIDE

### *Perustelut*

Valtiovarainministeriö toteaa, että koska Euroopan talous- ja rahaliiton alueen maat, ml. Suomi, ovat sitoutuneet huomattaviin lainoihin ja takuusiin rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseksi, on talouspolitiikan koordinaation tiivistäminen unionissa välttämätöntä. Tämä ei pidä paikkaansa. Suomi on eduskunnan päätöksellä sitoutunut euromaista vain Kreikan lainoittamiseen. Näin ollen Suomella on vielä mahdollisuus harkita, mikä on perusteltua kriisissä olevan euroalueen, sen yksittäisten jäsenmaiden ja koko EU:n talouspolitiikan uudistamisessa.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan van Rompuyn työryhmän ehdotukset merkitsisivät finanssipoliittisen päätösvallan merkittävää siirtämistä EU:n komissiolle. Komissio saisi rangaistusten uhalla määrätä budjettikehystemme rajat. Kun rahapolitiikka on jo luovutettu Euroopan keskuspankille eikä Suomessa enää harjoiteta tulopolitiikkaa, johtaisi ehdotettu finanssipoliitiikan luovuttaminen siihen, että vain työllisyys joustaa taloudellisen kriisin aikana. Tästä seuraisi näissä tilanteissa suurtyöttömyys, massiivinen köyhyys ja sosiaaliset ongelmat. Järjestelmä johtaisi siihen, että komission antamien määräysten kansallinen toteuttamatta jättäminen johtaisi vakaviin markkinareaktioihin.

EU- ja euroalue on velkaantunut, ja sen kilpailukyky on heikko. Tilanne on useimmissa maissa jo niin vaikea, että talouspolitiikkojen koordinoinnin ja valvonnan keskittäminen komissiolle ei ole perusteltua. Tälle ei myöskään osoitettu selkeää EU-oikeudellista perustaa, ja se olisi eduskunnan perustuslaillisen budjettivallan kaventumista. Ratkaisuksi on etsittävä muita keinoja.

Hallituksen ja EU:n komission analyysi euroalueen taloudesta on ollut ja on edelleenkin täysin virheellinen. Sen vuoksi myös jo toteutetut sekä nyt ehdotetut toimenpiteet ovat virheellisiä.

Euroalueen talouskasvu on perustunut velkaantumiseen, ei kilpailukykyyn ja tuottavuuden

paranemiseen. Maailman taloudessa Euroopan kannalta on ollut kaksi ratkaisevaa tekijää BKT:n kasvun aiheuttajina. Suurimman vaikutuksen on aikaansaanut yksityisen sektorin velkaantuminen Euroopan valtioissa. Toisena merkittävänä tekijänä on ollut Yhdysvaltojen eri sektoreiden massiivinen velkaantuminen, joka on tuonut suunnattoman määrän likviditeettiä maailman rahatalouteen. Yhdysvaltain velkakupla on kasvanut aina 1930-luvulta asti, Euroopan velkakuplaa on suuremmassa määrin rakennettu 1990-luvulla Saksan toimesta ja sen jälkeen muiden Euroopan maiden toimesta.

Kaikki velkakuplat puhkeavat aikanaan. Yhdysvaltain kupla tuli tiensä päähän vuoden 2006 tietämillä, euroalueen vuoden 2008 lopussa. Suomen oma velkakupla on vasta puhkeamassa, koska sitä on erittäin rajun julkisen velkaantumisen avulla pitkitetty ja pahennettu. Lähes kaikille velkakuplille ovat yhteisiä seuraavat asiat ja järjestys: 1. Yksityisen sektorin nopea velkaantuminen johtaa epärealistisella pohjalla olevaan talouskasvuun (BKT, verotulot, palkat ja kiinteistöjen hinnat kasvavat samalla; työttömyys vähenee). 2. Velanotto kyky hiipuu ja yksityinen kulutus romahtaa, mikä johtaa julkiseen velkaantumiseen verotulojen tippuessa. 3. Mikäli rahan määrää ei lisätä, BKT, palkkasumma, verotulot ja kiinteistöjen hinnat romahtavat ja työttömyys räjähtää kasvuun. Tämä on se tilanne, johon EU:n toimenpiteet ja ehdotukset johtavat. Valtio toisensa perään ajautuu talouden umpikujaan EU:n alueella jo parin vuoden sisällä, ellei EU:n sisällä oteta rahanluomisen valtaa pois yksityisiltä pankeilta ja anneta niille, joille sen tosiasiallisesti täytyy kuulua eli valtioille. Mikäli van Rompuyn työryhmän linjausten mukaiset toimenpiteet ovat EU:n ratkaisu, valtiot tulevat ajautumaan konkurssiin. Tosiasiallisesti valtioiden verotusoikeus on poistettu asteittain pääomien, työvoiman, tavaroiden ja sähkön vapaan liikkumisen myötä, joten valtioilla ei ole mah-

dollisuutta selvitä massiivisista veloistaan itenäisyyttään ja kansallisomaisuuttaan myymättä.

Euroalueen palkkatulot ovat n. 6 000 mrd. euroa vuodessa ja BKT 9 000 mrd. euroa. Noihin lukuihin nähden vuosien 2007 ja 2008 aikana luottokannan kasvaminen 2 000 mrd. eurolla vuodessa on matemaattisesti kestämaton määrä ja syvä talouskriisi väistämätön tosiasia. Luottokannan jakautumisesta ja vakuuksista sekä talletuskannan jakautumisesta on ollut talousvaliokunnan mahdotonta saada riittävän tarkkaa kuvaa edes Suomen osalta, puhumattakaan Euroopan muista maista, joten tarkempaa analyysia luottokannan jakautumisesta on vaikea tehdä. Yhteissummien perusteella voidaan kuitenkin todeta koko Euroopan unionin eläneen jo vuosia velkakuplassa ja nyt esillä olleen Kreikan olevan vain jäävuoren huippu. Parin vuoden sisällä lähes kaikki euroalueen maat tulevat kohtaamaan samankaltaisen kohtalon kuin velkakuplan puhkeamisvaiheeseen jo päätyneet maat, mm. Viro, Latvia, Islanti ja Irlanti. Palkkasummat arvion mukaan vuodelle 2010 tipahtavat huipustaan Islannissa -50 %, Latviassa -40 %, Virossa -20 % ja Irlannissa -10 %. Valtion velka suhteessa BKT:hen on Irlannissa noussut kah-

dessa vuodessa 25 prosentista 64 prosenttiin ja Latviassa 9 prosentista 36 prosenttiin. Samankaltainen kehityskulku on edessä käytännössä kaikilla euroalueen mailla ja suurella osalla muistakin Euroopan unionin maista. Van Rompuyn työryhmän strategia liiallisella velanotolla synnytetystä talouskriisistä selviämiseksi ei ole uskottava ja tulee vain syventämään kriisiä.

Eduskunnalle perustuslain mukaan kuuluvan talouspoliittisen päätösvalan luovuttaminen EU:n komissiolle ei ole perusteltua. Jos näin tapahtuu, joudumme sidotuiksi yhä enemmän komission määräysvalan alaiseksi.

Katsomme, että valtioneuvoston ei tule sitoutua van Rompuyn työryhmässä esitettyyn EU:n talouspoliittisen vallan keskittämiseen ja maamme sitomiseen eurooppalaisen velkatalouden taakajaksi.

### ***Mielipide***

Edellä olevan perustella esitämme,

*että suuri valiokunta ottaa huomioon, mitä edellä on todettu.*

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2010

Markku Uusipaavalniemi /kesk  
Toimi Kankaanniemi /kd  
Matti Kangas /vas